

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Approbandorum Bipartitum

Unczovsky, Marianus

Coloniæ Agrippinæ, 1693

Quæstio XXXV. De Excommunicat: Bullæ Cœnæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37308

communicationem latam in Clement. de sepult.
incurrere.

8. Mihi quoque.

QUÆSTIO XXXV.

De Excommunicationibus Bullæ Cœnæ.

Vicar. **Q**uot Excommunicationes
continetur in Bullæ Cœnæ?

S. Viginti.

U. Verumne quod à Casibus hujus Bul-
læ nullus absolvere possit virtute quo-
rumcunque Privilegiorum, quarum-
cunq; facultatum, & quorumcunque
indultorum.

S. Sic lego apud Dian. p. 7. Tract. 2. re-
sol. 23. Casper. Bonac. in Bullam Cœnæ,
qui etiam advertit Disp. 1. q. 3. pun. 1. n.
14. quod in Generali concessione ab-
solvendi à casibus Pontifici reservatis,
non veniant casus in Bullæ Cœnæ con-
tenti.

U. Recense primos quinq; Casus, aut
Excommunicationes Bullæ Cœnæ, de
quibus tecum nunc discurrere volo.

Bb5

S. I.º

S. I.º Excommunicantur Hæretici ac illorum receptatores, fautores, defensores, legentes illorum libros de Religione tractantes, imprimentes, retinentes, defendentes &c. & Schismatici. II. Appellantes ab Ordinationibus Papa ejusq; mandatis ad futurum Concilium Generale, item dantes auxilium vel favorem ad appellandum, sequatur dicta Appellatio III. Pyrata eorumq; fautores &c. IV. Rapiantes Bonaufragantium Christianorum, aut licentes ab alijs recipientes. V. Imponentes in Terris suis nova pedagia seu Gabellas, præter habentes authoritatem ad hoc, item augentes dictas Gabellas, exigentes impositas vel auctas.

V. Suntne hæ Excommunicationes à jure vel ab homine?

S. Quidam docent eas esse ab homine, alij verò à jure, denique nonnulli volunt, quòd tertium quoddam genus Censurarum constituat Pontifex in Bulla Cœnæ, ità ut illius Excommunicationes sint sub quodam mixto genere,

re, in quantum conditiones Censura-
rum tam à Jure quàm ab homine par-
ticipant, quandoquidem, dum quot-
annis permodum processus leguntur
& fulminantur, videantur dicendæ la-
tæ ab homine, (quia processus ab ho-
mine fit) si verò respiciantur earum
perpetuitas, existimandæ sint à jure
latæ. Vi: *Reginald. lib. 9. n. 230.*

U. Dic mihi an primæ Excommunica-
tioni subjiciantur defendētes quidem
ac recipientes Hæreticum, sed non ut
Hæreticum, verùm ratione amicitie
vel consanguinitatis aut metûs dunta-
xat, præciso omni animo Hæresim
fovendi?

S: Non subjiciuntur, Bulla enim non
præsumitur prohibere actus humanos
ex sola naturali propensione vel urba-
nitate provenientes, modò omni ma-
litiâ in ordine ad Hæresim fovendam
sint spoliati, ut benè notat *Bonaq. in
Bull. Cœnæ punct. 3.*

U. Sit casus, quòd aliquis recipiat vel

Bb 6

oc-

occultet Hæreticum, & quidem ea
hoc fine nè capiatur ut Hæresim disse-
minet, si postea non sequeretur effec-
tus, nempe disseminatio Hæresis, pu-
tarem tamen quòd occultans incide-
ret in præfatam Excoꝛnunicationem.
S. Sic existimo & ego, quia sufficit quòd
sit periculum ac metus nè disseminet,
& causet recessum à Fide Catholica,
quare paritas, quam adducit opinio
contraria, videlicet: quòd sicut man-
dans percussione Clerici in excoꝛ-
nunicationem non incidit, donec ef-
fectivè sequatur, ita quoq; receptus
Hæreticum ad præfatum malum finem
non incurrat Censuram Bullæ Censuræ
nisi sequatur effectus, non placet; quia
in *Canõ. si quis suadente* non prohibe-
tur mandatum, sed ipsa actualis per-
cussio, aut in casu Lex prohibet non so-
lùm effectum, sed etiam periculum.
U. Suntne aliquæ conditiones neces-
sariæ ad hoc, ut incurratur præfata Ex-
coꝛnunicatio fulminata contra legen-
tes libros prohibitos? S. Sunt

S. Sunt sequentes: I. Ut sint libri Hæreticorum II. ut Hæresim contineant. III. ut scienter legantur, retineantur & imprimantur &c.

U. Ergo libri Hæreticorum, qui non tractant de Religione, nec Hæresim continent, poterant legi absq; incurso Censuræ?

S. Licet (juxta aliquos) legens ejusmodi libros non incurreret Censuram Bullæ Cœnæ, incurreret tamen Excommunicationem, quàmvis nulli reservatam, sed ut in hac materia tutè procedatur videri poterit *Constit. Pij IV. Quæ incipit Dominici Gregis &c.*

U. Durum mihi videtur tuum responsum.

S. Hæretica pravitas est magnus lapis offensionis, quem conterere oportet duro & adamantino instrumentò, quale subministrat firma ac infallibilis Auctoritas S. Matris Ecclesiæ quæ, sicut ex triplici causa prohibet libros, videlicet: propterea, quia continent Hære-

refim vel falsi dogmatis suspicionem, & ideò, quia sunt damnati Authoris, demùm, quia sunt obscãni & contra bonos mores, ità quoque declarat legentes libros ex prima vel secunda Causa prohibitos incurrere Sententiam Excoꝛnicationis, (quod bene observandum est, maximè ab illis, qui liberè & absq; facultate requisita libros, nedum Authorum damnatorum, sed etiam luto Hæresis commaculatos sæpenumerò legere solent, ut advertant fructum, quem ex sua lectione reportant:)

U. Igitur prohibitio Ecclesiæ extenditur etiam ad librum Catholici, qui post libri impressionem lapsus est in Hæresim.

S. Sic est: quia tunc est liber Hæretici, & examinari debet, an errorem contineat?

U. Suppono autem non esse fulminatam Excoꝛnicationem adversus legentes libros ad inhonestã & venerea excitantes.

S. So-

S. Solet hæc mortifera curiositas illaqueare plurimos, quorum labori correspondet pro mercede æterna damnatio, siquidem, quotiescunq; ejusmodi libros legunt, toties mortaliter peccant.

U. Observâsti absq; dubio quòd Pontifex excommunicet illos duntaxat, qui libros Hæresim continentes scienter legerint, retinuerint, impresserint, aut defenderint.

S. Observavi, unde excusat hic etiam ignorantia crassa.

U. Sed non affectata?

S. Solemnè desuper est dubium apud Theologos, inter quos Doctissimus *Suarus* dicit non excusare, ideò, quia ignorantia affectata implicat malitiam, siquidem dolosè curat nescire, ut latam sibi viam paret in peccando sic autem est, quòd malitia & dolus nemini debeant suffragari, *igitur &c.*

U. Nunquid ignorantia affectata est ignorantia, & consequenter opponitur

tur Scientiæ, ita ut, qui cum hac ignorantia legit, dicatur *non scienter* legere?

S. Scio quosdam contendere, quod etiam hæc ignorantia excuset, quibus non subscribo.

V. Subscribes autem illis, qui dicunt, quod jubens legere, vel audiens legentem libros Hæreticorum de Religione tractantes, vel Hæresim contententes, incurrat primam Excommunicationem Bullæ Cœnæ.

S. Neq; his quoad primum, pœnæ enim non sunt extendendæ, adeoq; nisi exprimentur jubentes & consulentes, non comprehenduntur in Canone pœnam ferente; quoad secundum dicunt aliqui non esse paritatem inter audientem & legentem, eò quod legens videatur magis operam dare malitiæ Hæreticorum quàm audiens; Existimo nihilominus ad incurrendam Censuram sufficere solam auditionem lectionis libri prohibiti, quia audiens le-

gen-

gentem & intelligens perinde se habet, ac si per semetipsum legeret (excipitur tamen ille, qui solum auscultaret alium narrantem ea, quæ meminit se legisse in libro alioquin prohibito:)

V. Ponamus casum, quod iubens legere libros Hæreticorum, incuteret alicui metum gravem cadentem in constantem Virum.

S. Existimo quod legens excusaretur ab incurfu Censuræ, quia Leges positivæ Ecclesiasticæ non obligant cum tanto rigore & periculo, dummodo tale mandatum non sit in cõtemptum fidei, in tali enim casu potius mori eligerem, quàm permitterem fidei cõtemptum.

V. Si autem metus non esset gravis.

S. Excommunicationi subjaceret iustus legere, si actu legeret, quia mandata iniqua exequi non debet.

V. Etiamnè legens & non intelligens præfatam pœnam incurrit?

S. Ju-

S. Judico cum *Bonac. Sanchez* & alijs non incurrere, si lectio fuerit *purè materialis*, id est absq; contemptu fidei aut curiositate aliqua dolosa, ex mera simplicitate & coram non intelligentibus, secus est dicendum, si audiens fuerit simul intelligens, sive, si quispiam præsumperit legere coram intelligentibus.

U. Excusatnè parvitas materiæ ab hac Excommunicatione legentes aut retinentes &c.

S. Etiam unica gutta veneni occidit, propterea non miror *Toletum* tam difficilem esse in concedenda hac parvitate materiæ: quàmvis *Sayr.* dicat, legentem tres quatuorve lineas in libro Hæretico latam Censuram non incurrere, imò *Sanchez* excusat legentem unam paginam *lib. Hæret.*

U. Qualis hæc excusatio?

S. Mihi certè non placet amplectantur ipsam illi, qui cum larga Conscientiâ arbitrantur in lectione unius pagine non

non posse esse periculum perversionis.
U. Videtur mihi, quòd retinens libros
Hæreticorum per parvum tempus non
subijciatur præfata Censuræ.

S. Adhæreo huic opinioni, si id non
contingat ex malitiosa curiositate, sed
ex quadam animi levitate: adverte hic
etiam quòd retinentes Scripta Hære-
ticorum: aut folia ex eorum libris in-
currant Censuram Excommunicat: si-
quidem eadem infectio oriri potest ex
libro scripto ac ex impresso; hinc ad-
monendi sunt nonnulli Pœnitentes,
ne merces vendendo utantur folijs ex
libris Hæreticorum acceptis, ad in-
volvenda vendibilia.

U. Dic mihi, quinam veniant sub no-
mine imprimantium Libros Hæreti-
corum in hac prima Excommunica-
tione?

S. Tam Author Libri, quàm concur-
rêtes quomodolibet ad impressionem
operis, imò & Correctores Exempla-
rium.

U. Et

U. Et qui sub nomine defendentium
 S. Tam affirmantes ejusmodi libros
 se bonos, ac retinendos nec traden-
 dos ijs, ad quos spectat illos revidere,
 quàm impediētes traditionem, aut
 defensivè disputantes; non tamen
 curreret Censuram ille, qui solum
 lum Authoris laudaret.

U. Apparet quòd libri prohibiti donec
 expurgentur possint retineri, usque
 dum adhibitâ diligentia corrigantur.
 S. Scio hanc Propositionem damna-
 tam esse sub *Alexandro VII.* & merito:
 nam ità se habet liber suspensus aut
 prohibitus donec expurgetur, ante-
 quam expurgatio ponatur, sicut se ha-
 bet liber absolutè prohibitus quoad le-
 ctionem retentionem &c. sed liber ab-
 solutè prohibitus non potest legi sine
 expressa licentia ejus qui potest eam
 concedere, ergo neq; liber suspensus
 five prohibitus donec corrigatur, so-
 lum enim differunt liber prohibitus,
 & suspensus aut prohibitus donec cor-
 rigatur.

rigatur, quòd prohibitus sit pro fem-
per prohibitus, ast suspensus non sit
prosemper prohibitus, sed ad tempus
donec corrigatur, ac proinde quamdiu
non corrigatur est prohibitus, & con-
sequenter debet servare leges libræ
prohibiti.

U. Nunquid possit à quocunq; expur-
gari & sic retineri ac legi?

S. Non: *ratio negation*; est, quia cum
prohibitio libri donec expurgetur sit
publicè facta ab Ecclesia, debet ejus
expurgatio ex voluntate ac potestate
Ecclesiæ fieri, ut de eadem sibi con-
stet; sicut enim absolutio à Censura
debet fieri ab Ecclesia, ut sibi de ea
constet, sic expurgatio libri, ut eidem
Ecclesiæ de illa constet alioquin pro-
hibitio fieret ab Ecclesia, & expurga-
tio à quocunq;, quod non est dicen-
dum: liber namque dum prohibetur,
quodam modò ligatur, & dum expur-
gatur, solvitur, sic autem est quòd ab
eadem potestate debeat esse ligatio &
solutio, igitur &c. U. Si

V. Si ab eadem potestate debet esse obligatio & solutio benè concludetur, quod quoad forum Conscientiæ Reo correcto, ejusq; contumaciâ cessante, non propterea cessent Censuræ.

S. Optimè (conformiter ad alibi dicta) ut videri potest in cap. cum desideres de Sent. Excomm. & cap. à nobis; & certè si oppositum esset verum, frustrâ Censuræ reservarentur, cum unaquaque cessaret Reo correcto, ejus contumaciâ cessante eo contritio & Pœnitentiâ, imò sequeretur nullum Sacerdotem aliquâ innodatum Censurâ incurere irregularitatem exercendo actum Ordinis, quando Contritionis actum pramitteret; neq; Censuræ dependentia in conservari, ac proinde eâ cessante velut Causæ illarum in fieri non cessant, verum debent per absolutionem tolli.

V. Fateri debes quod Excommunicatus v. g. post sufficientem Peccati retractationem per veram cōtritionem, sit

De Ex...
sit verum
ego etia
sit memb
terrecipi
bra; na
CHRISTI
membru
Ecclesia.
S. Scio,
non sit
congru
munia e
re comm
Ecclesia
ab eade
natur ill
diu ipse
entia,
(est) c
tere, &
concili
dinare
cessatio
innot

fit verum & reale CHRISTI membrum; ergo etiam concedere oportet quòd sit membrum Ecclesiæ, & consequenter recipiat influxum ut cætera membra; nam si est membrum vivum CHRISTI Capitis, debet etiam esse membrum vivum Corporis quòd est Ecclesia.

S. Scio, quòd unio Corporis mystici non sit naturalis sed libera, adeoque congruum est, quòd etiam bona communia ejusdem Corporis mystici liberè communicentur; unde dum quis fit Ecclesiæ contumax & rebellis, rectè ab eadem Ecclesia privari potest & privatur illius bonis communibus, quamdiu ipsi Ecclesiæ non constat de obedientia, adeoque oportet Censuratum (estò contritum) humiliter comparere, & per absolutionem Ecclesiæ reconciliari; & licèt Ecclesia aliter ordinare potuerit, voluit nihilominus cessationem à Contumacia sibi debere innotescere, & absolutionis Benefici-

um

um subsequi, ut hæc via pœnæ Ecclesiasticæ magis timeantur.

U. Revertamur ad materiam antecedentem; quæro: an facultas absolvendi à Censu: pro eo qui libros prohibitos legit à *Maj. Pœnit.* obtenta suffragetur illi qui ex hujusmodi lectione aliquam Hæresim contraxit?

S. Non: ideoq; in concessione exprime confuevit *M. P. ly.* dummodo ex lectione hujusmodi nullam Hæresim conceperit, hoc est cum intrinseco affectu & pertinacia.

U. Ergo si Pœnitens ex lectione aliquam Hæresim concepisset, & de errore admonitus, statim conceptam Hæresim deponere vellet absolvendus esset.

S. Omnino: tunc enim reputaretur solummodò extrinsecus & materialis error: *advertens* igitur oportet Confessarium ut obtentâ facultate absolvendi diligenter inquirat, an Lector seu Pœnitens ex lectione aliquam Hæresim conceperit? *U. Ju*

U. Judico, quòd Confessarius habens Penitentem, qui legit libros obscænos, & contra bonos mores, bene faceret, si ipsum absolveret etiam à Censura ad Cautelam, casu quo aliquam propter allegatum casum seu lectionem incurrisset.

S. Hoc judicium, placet: quia, licet legens non inciderit in Excommunicationem *Constit.* supra cit: Pij IV. vel Bullæ Cœnæ, incidit tamen fortè in illam, quam ferre solent Locorum Ordinarij aut alij ad quos spectat etiam contra legentes hujuscemodi libros obscænos &c.

U. Utiq; scis quòd actus conditionalis non valeat nisi adimpletâ conditione, ergo cum præcipiatur, ut is, qui libros Hæreticorum scienter retinuit, non prius absolvatur, donec libros (si in ejus sint potestate) Inquisitori Hæretica pravitatis tradiderit; necesse erit adstringere Pœnitentem ad consignandum tales libros Inquisitori vel loci Ordinario.

Cc S. Ità

S. Ita sanè: non debet tamen obligari ad consignandum per seipsum, sed per interpositam Personam Fidelem, que consignando debet esse celer ad executionem, & prudens ad occultandam Personam delinquentis, absq; expressione nominis, & si periculum sit, ut ex aliqua conjectura veniatur in cognitionem illius, differat consignationem, vel aliquam simulationem defu- per licitam fingat: hoc enim intendit M. P. quando in litteris suis ponit *cautè tamen nè se prodere cogatur &c.*

U. Qualem Pœnitentiam imponeres illi qui libros prohibitos legit?

S. Cùm contraria contrarijs curanda sint, imponerem illi alicujus libri spiritualis lectionem.

U. Reflectendo me suprâ alibi dicta, moveor ad quærendum, an adsit aliquod generale Privilegium legendi aut retinendi libros prohibitos, vel sit necessaria specialis & expressa licentia?

S. *Urbanus VIII. in Constitut. sua quæ est*

116. omnes licentias legendi singulis
cujusvis statûs vel conditionis, absq̃
obtentâ per litteras Apostolicas licen-
tiâ revocat, cassat & annullat, itâ, ut,
qui secus fecerint, sciant se Censuras
& alias pœnas respectivè incurrere,
prout etiam declaravit Sac. Congreg. Au-
no 1592.

Q. Peto an per lectionem Libri conti-
nentis Hæreses conscripti tamen ab
aliquo Gentili incurratur Censura ex-
pressa in Bulla Cœnæ?

S. Lego apud quosdam Censuram non
incurri, quorum ratio est, quia Con-
stitutio de non legendis libris Hæreses
continentibus sub specificata Censu-
ra terminatur expresse ad libros Hæ-
reticorum; idem judicium formant de
libris Judæorum continentibus doc-
trinam falsam & blasphemias.

Q. Sed quid asseris de libris *Caroli Mo-
lina & Nicolai Machiavelli*?

S. Assero horum duorum Authorum
libros prohibitos esse sub pœna Ex-

Cc 2.

com-

communicationis latae Sententiae: primi à *Clemente VIII.* Secundi ab *Urbano VIII.* gravitas hujus prohibitionis constat ex limitatione licentiae, nam quotiescunq; licentia Generalis conceditur legendi aut tenendi libros prohibitos, semper horum duorum Authorum opera excipi solent.

U. Puto quòd ad hoc ut aliquis liber censeatur Hæreticus non sit necessaria Authoris denuntiatio.

S. Minimè: non enim publicatio vel declaratio, sed Hæresis facit librum Hæreticum, unde sufficit quòd liber ille hæresim & falsam doctrinam contineat indeq; cognoscatur esse Authoris Hæretici.

U. Si autem quispiam tibi opponeret, Hæreticos non publicatos non esse vitandos, igitur neq; eorum libros, non publicato Authore?

S. Responderem non esse parem rationem pro Persona ac Libro, quia Liber, utpote semper de Hæresi loquens, semper

per inficere potest & inficit, ac proinde denuntiatione Authoris non eget non sic Persona quæ non semper loquitur de Hæresi, & ideò non tam grave periculum in conversando, quam in legendo.

U. Manifestè patet unam ex pœnis singulariter Hæreticorum pertinaciam vexantibus esse prohibitionem lectionis librorum ab eis compositorum.

S. Sic Sentio : idcirco deplorat quærelabundus apud Principes Saxonix & Hassiæ Zvinglius quòd Helvetij ejus libros combusserint. Et quia ab initio usq; ad tempora moderna ultra ducentos Hæresiarchas numerat Ecclesia, cum hoc tamen (exceptis Lutheri & Calvini aliorumq; paucorum operibus) vix aliquis ex Antecessorum libris integer conspicitur, hinc manifestum signum est ipsam singulariter invigilasse, ut libri tales rejicerentur, comburerentur & ad nihilum redigerentur.

U. Occurrit dubium, an videlicet advertens se habere librum prohibitum sive continentem Hæreses possit sua Authoritate illum comburere?

S. Videatur quid faciendum sit? in *Constit.* Pij IV.

U. Sumus intenti materiae de Hæresi & ideò adhuc quæro an is, qui dubitat de aliquo fidei articulo sit inter Hæreticos numerandus?

S. Firmiter credere debemus ea, quæ credenda proponit S. M. Ecclesia *cap. 1. de sum. Trin. & fide Cathol.* ac proinde absq; omni dubio ille qui temerè ac pertinaciter dubitat vel dubitavit de aliquo Fidei articulo est Hæreticus; antequam autem absolvatur instrui debet assumptâ doctrinâ & verbis capacitati Pœnitentis convenientibus.

U. Quomodo instrueres ejusmodi Pœnitentem non versatum in altioribus Scientijs?

S. Dicerem illi, quòd Articulus de quo

dubitavit, cum sit de fide, omnes Christiani teneantur sub pœna Damnationis aeternæ se illi conformare, & de illo sentire secundum Ecclesiæ determinationem, quæ nunquam errare potest in Fide vel articulis Fidei, quod si quis secus faciat, statim constituatur in pessimo & damnato Hæreticorum statu, fiatq; Reus Gehennæ ac veluti Diaboli membrum excludatur ab æterna DEI Beatitudine &c.

U. Estne autem hæc instructio præmittenda tanquam conditio sinè qua non, ante absolutionem Pœnitentis?

S. Forma etiam in minimis est observanda, & si deficiat in minimo actus corrumpit, sic autem est quod de forma à M. P. præscripta sit prævia instructio, (nam in data licentia absolvendi interponit *ly postquam Persona Pœnitens de dicto articulo de quo dubitabat à Te instructa fuerit &c.*) ergo &c.

U. Cur dixisti suprâ qui pertinaciter dubitat vel dubitavit?

Cc 4.

S. Id.

S. Ideò, quia ad Hæresim requiritur
 pertinacia, propterea etiam definitur
 quòd sit *error intellectus cum pertinacia voluntatis*, *Fidei Catholica ex parte contrarius*, dicitur *error* quia est iudicium falsum, dicitur *intellectus*, quia Hæresis utpote opposita actui credendi necessariò debet esse actus intellectus, cui competit credere aut discredere, & quia iudicium falsum quod importat Hæresis contrariatur alicui tantum veritati Fidei & non omnibus, idcirco ponitur *ly fidei Catholica ex parte contrarius*, quia demum ille statuitur Hæreticus, qui Sententiam aliquam contrariam definitioni Ecclesie pertinaciter defendit, propterea additur *ly cum pertinacia*.

U. Ergo pertinacia ad Hæresim requisita consistit in hoc, quòd aliquis cognoscens aliquod dogma esse de fide, (eò quia sic definivit Ecclesia) nihilominus adhuc contrarium credere, vel illud dogma impugnare intendat.

S. Ita

S. Ita est: unde *Jure Canon.* declaratur: quod is qui Sedi Apostolicæ spiritualia præcipienti obedire contemnit, pertinax dicendus sit: similiter ille, qui Statutum Papæ justum reverenter non accipit, sed de ipso etiam ad unum iota disputare contendit *Can. Si qui sunt* *Disp. 87.*

U. Ex dictis jam colligitur in quo differat Hæreticus formalis à materiali.

S. Colligitur utiq; quòd in Hæretico formali sit Hæresis cum pertinacia & Scientia circa doctrinam falsam quam tenet, non vero in Hæretico Materiali; Hæretici namque materiales sunt quidem falsa dogmata credentes sed non cum pertinacia.

U. Discriminas Hæreticum formalem à materiali, consequenter discrimina- bis etiam Apostatam ab Hæretico.

S. Observo quod *ly Hæresis* (juxta in- terpretantes hoc vocabulum) idem significet ac *Electio Sententia contra do- ctrinam Fidei*) *Apostasia* vero idem
Cc 5 quod

quod retrocessio seu recessus (sive i Fide, sive ab obedientia, sive ab Ordine aut Religione assumpta) quo observato dico Hæreticum benè dici Apostatam (sumpta Apostasiâ largè.)

U. Quomodo?

S. Veritas Responsi mei insinuat ex antedictis, cùm enim apostatare idem significet ac recedere à statu suo modo, Hæreticus quia recedit à statu fidei Catholico, idcirco rectè dici potest Apostata propterea, juxta communem loquendi modum, recedentem à nobis ad Calvinistas aut Lutheranos dicimus Apostatasse.

U. Cur adjecisti supra ly largè?

S. Ideò, quia Apostasia sumpta in rigore non coincidit cum Hæresi, nam Hæresis habet annexam contrarietatem in parte, Apostasia verò in toto, quare loquendo in rigore Apostasia est recessus totaliter à Fide, sit pro exemplo Julianus nominatus ab Ecclesia Apostata, qui conversus ad Idola fidem

Chri-

Christianam abjuravit; vi: Baron. T. 3.
An. 361.

U. Pro complemento hujus materiae de heresi quæro: an absolutio à Censuris solita dari in Bullis per regulam Cancellariæ proficit etiam Excommunicatis propter Hæresim vel Schisma?
S. Non: juxta communem DD. Sentent: afferentium neq; in tali absoluteione includi excommunicatum inforDESCENTEM per annum integrum in Excommunicatione, eò quod talis æquiparetur Hæretico; sunt etiam aliqui doctores, quòd inforDESCENS in quibusdam Excommunicationibus per quatuor Menses, non possit deinceps frui tali absoluteione.

U. Post Hæreticos, descendendum est ad Schismaticos, quinam ergo Schismatici in hac prima Excommunicatione sunt comprehensi?

S. Schismatici stricto modò sumpti.

U. Declara illos.

S. Sunt illi qui recedunt per voluntate.

riam & pertinacem subtractionem & separationem ab obedientia Ecclesiæ Universalis vel Summi Pontificis ut notat D. Thom. 22. q. 39. Art. 1.

U. Etiamnè dicendus est Schismaticus excommunicatus ille, qui evocat alios, sive est causa recessûs aliorum ab obedientia præfata?

S. Etiam.

U. Sed non ille, qui recedit ab Obedientia Ordinarij?

S. Non, utpote non recedens ab obedientia Universalis Ecclesiæ.

U. Supponamus quòd aliquis veneretur Pontificem ut Pontificem, spernat nihilominus suum mandatũ tanquam sibi damnosum.

S. Neq; iste dicendus est Schismaticus hìc excommunicatus.

V. Dixisti suprà Appellantes ab Ordinationibus Papæ ejusq; mandatis ad futurum Concilium Generale incurere Excommunicationem secundam Bullæ Cænæ, quæro an hæc Excom-

mu.

municatio comprehendat non solum appellantes à Papa ut Papa est Dominus rerum spiritualium, sed etiam à Papa quatenus est Princeps & Dominus rerum secularium?

S. Ubi lex non distingvit nec nos distingvere debemus, adeoq; cum Pontifex absolutè & indistinctè loquatur in prefato Canone (quidquid dicat *Reginaldus*) sentio Appellantes quomodolibet à Papa hanc Excoꝛnicationem incurrere, indecens enim & valdè vituperabile est ut à Papa Christi Vicario, & non habente Superiorem etiam in negotio temporali fieri possit, aut fiat Appellatio legitima.

V. Judico tamen, quòd si quis notoriam violentiam sibi à Papa factam in re temporali (puta per privationem Regni, vel oblationem Principatûs) repellat, impediendo ejus executionem, non incidat in hanc secundam Excoꝛnicationem.

S. Non: hoc enim ut patet non est appellare, sed se defendere. V. Cum

V. Cum in odiosis non fit facienda extensio ultrà propriam verborum significationem suppono quòd huic Excommunicationi subiaceant appellantes ad futurum tantum Concilium Generale.

S. Ità est.

V. Nunc ad tertiam Excommunicationem fulminatam contra *Pyrratas, Corsarios &c.*

S. Fortè placet, ut exprimam quinam sint isti?

V. Exprime.

S. Sunt illi, qui animò deprædandi per mare discurrunt, & *Nauticam* exercent ad hunc finem principaliter, ut alios navigantes spolient.

V. Non fertur hìc Excommunicatio contra Milites in Mari spoliantes?

S. Non.

V. Neq; contra Christianos remigantes in Triremibus *Pyrratarum* in fidelium, gravi metu compulsos si hac occasione etiam ipsi spolient Christianos *invasos à suis Dominis?* S. Ne-

S. Neq; isti hanc Excommunicationem incurrunt.

V. Arbitror quòd in hoc Canone non prohibeatur furtum sed latrocinium in mari.

S. Qui in Mari latrocinantur, subjiciuntur præfatæ Censuræ; hinc furripientes clam ex navibus in quibus navigant aliquid Dominis suis, vel transfretantibus non incidunt in hanc tertiam Excommunicationem.

V. Accidit casus, quòd quidam Nauta animò sincero quendam Peregrinum opulentum receperit ad navim suam, postea autem cùm in altum Mare venire contigerat, amore pecuniarum immutatus & excæcatus, deprædatus est illum, quæro an incurrerit hanc Censuram Excommunicationis?

S. Videtur non incurrisse; cùm enim non receperit illum animò deprædandi, dicendum est deprædationem per accidens fuisse secutam adeoq; furtum non verò latrocinium in Mari fuisse commissum.

V. Jam

V. Jam aduerto te intelligere, quòd ingredients Maria principaliter in hoc Canone specificata animò deprædandi incidant in hanc tertiam Excoꝛnicationem, sed quid si nulla sequatur deprædatio?

S. Respiciendo Bullam *Clement. VIII. & Pauli V.* sufficit ad incurrendam hanc Excoꝛnicationem discursus seu vagatio per Mare cum voluntate deprædandi.

V. Fortè illi quibus de jure Naturæ non potest prohiberi receptio Pyratarum (ut quia v. g. consanguinei sunt) si conservent bona deprædata in suis domibus non incurrunt hanc Excoꝛnicationem?

S. Existimo quòd si Latrones Maritimi ex tali bonorum conservatione animosiores efficerentur ad deprædandū, idque non lateret recipientes, præfatam Excoꝛnicationem incurrerent, quia physicè ad deprædationem concurrerent, vi: *Bonac. q. 4. punct. 2.* (quod tan-

tanto magis dicendum est de quocun-
que servante.)

V. Dixisti Excommunicationem quar-
tam esse latam contra furripientes Bo-
na Christianorum naufragantium, pe-
to, an hæc Censura terminetur etiam
ad consulentes surreptionem.

S. Non: quia in hoc Canone excom-
municantur ut patet furripientes, ad-
eoque qui sunt Causa physica surreptio-
nis, consulens autem est Causa dun-
taxat moralis; Observo itaque in præ-
senti materia, quod neque auxiliantes;
neque mandantes, faventes, aut ratum
habentes &c. præfatâ Censurâ ferian-
tur, quando auxilium, favor, & man-
datum *remotè* tantum concurrunt ad
surreptionem, quia *remotè* concur-
rens ad actionem, non dicitur in ri-
gore Causa illius; Adhæreo autem
*Suar. Disp. 21. Sect. 2. de Cens. Filiuc.
Tract. 8. c. 4.* & alijs, quod quando au-
xilium, favor & mandatum proximè
& immediatè influunt in ablationem
re-

rerum naufragatarum, in tali casu omnes, & Auxiliatores, & mandantes, & faventes, & ratum habentes, denique & recipientes cum participatione furti in hanc quartam Excommunicationem tanquam cooperatores proximè & physicè incidant.

V. Sed Papa eos non exprimit?

S. Estò non exprimantur, subintelliguntur tamen, quia verè isti omnes dicuntur furripere physicè.

V. Vidi aliquando hominem captum, qui dicebatur rapuisse Bona Christianorum naufragantium, quæ tamen pœnitentiâ ductus mox restituit, quero an incurrerit hanc quartam Excommunicationem.

S. (Quidquid dicat *Navar.*) Sentio illud estò immediatè restituentem præfata Bona, tamen in hanc Excommunicationem incidisse.

V. Quâ ratione?

S. Quia surreptio simpliciter non factâ mentione de mora prohibetur in Bulla.

Bulla; suppono autem, quod Excommunicatio statim suum secum ferat effectum si opus prohibitum (contrà quod lata est) executioni mandetur. V. Igitur ille qui rapuit Bona naufragata, & insuper eadem morosè detinet, duplicem incurret Excommunicationem?

S. Ità est: unam in hoc Canone Bullæ Cœnæ expressam & aliam in c. *Excommunicationi de Raptor.* latam contrà morosos detentores, quæ tamen reservata non est; hujus duplicitatis ratio facile occurrit quia sunt duæ distinctæ actiones furripere & morosè detinere, adeoq; duabus distinctè Censuris jure possunt prohiberi.

V. Ex dictis tuis sequitur, quod si quispiam furriperet Bona naufragantium, & ignoraret esse naufragata, si tamen postea cognosceret esse talia eaq; nollet restituere, non esset immunis simpliciter à Censura?

S. Non esset, quia in cap. cit. Censuram

ram incurrunt injustè retinentes, & quamvis talis esset quoq; furripens, nihilominus ignorantia facti ipsum excusaret ab incurfu huj⁹ quartæ Censuræ.

U. Cùm Excommunicatio sit fulminata adversùs furripientes Bona Christianorum *in mari* naufragantium: dices utiq; huic Censuræ non subjacere furripientes in flumine vel lacu, neque auferentes bona extra mare vel extra littus inventa.

S. Dico non subjacere.

U. Etiamné dices in hanc quartam Excommunicationem non incidere furripientes bona Hæreticorum & Infidelium naufragantium.

S. Dico, quia non est præsumendum Ecclesiam velle suis Censuris protegere illos, qui extra suum gremium manent, suntque Catholicorum hostes damnosissimi.

U. Occurrit autem difficultas, an furripens rem naufragatam vulgarem tamen

men licet ad peccatum mortale sufficientem, incidat in hanc quartam Excommunicationem?

S. Lege apud Sayr. de Cens. l. 1. c. 9. Bonac. q. 4. punct. 4. & alios, quod cum ablatio cuiusvis rei vulgaris licet fortè sufficientis ad peccatum mortale non debeat puniri Censurâ Excommunicat: idcirco surripientes de bonis naufragatis rem minoris valoris quàm sunt duo aurei, hanc Excommunicationem non incurrere, utrum autem surripientes bona naufragata quæ habentur pro derelictis præfatam Excommunicationem incurrant? videri poterunt Canonistæ sæpiùs citati.

U. Nunc occasione quintæ Excommunicationis in Bulla Cæna quæro, utrum Princeps supremam Auctoritatem habens in Terris suis & imponens novam Gabellam injustam, incidat in hanc Quintam Excommunicationem?

S. Dico probabilius esse, quod incidat: (quidquid dicant in oppositum nonnulli DD. gravissimi.) V. Sed 1

U. Sed quomodo potest ostendi quòd incidat, cùm excipiantur *supremam potestatem habentes in Terris suis?*

S. Scio quòd excipiantur alii in casibus à jure expressis, injusta autem Gabella non permittitur à Jure, quòd precipit servare æquitatem & justitiam, ita ut consulatur simul & Principum necessitatibus, & subditorum gravamini ac indemnitati, adeoq; hic excommunicatur, quicumq; injustam Gbellam imponit. Dico item Communitate novam Gbellam imponente, vel antiquam augente, singulos de eadem Communitate, qui ad impositionem novæ Gbellæ cooperati sunt, huic Excommunicationi subiacere.

U. Etiamnè consulentes vel mandantes novas Gabellas imponi, aut veteres augeri hanc Censuram incurrunt?

S. Absolutè loquendo cùm à Papa in Bulla non exprimantur, non incurrunt.

U. Vulgare dictum est, quod quis per alium facit, per seipsum fecisse videtur.

S. Vi-

ſ. Videtur feciſſe interpretativè & moraliter, non verò phyſicè, cùm autem ſumus in pœnalibus non eſt faciendâ extenſio ab actione phyſica ad actionem moralem & interpretativam, præterquam quòd Pontifex, dum in hac Bulla intendit excommunicare Conſulentes & mandantes, expreſſam & individuan illorum mētionem faciat.

Q. Adhuc peto an obtinens facultatem imponendi novam Gabellam ſuper determinata Re, ſi eà utatur ſuper aliâ, ligetur hâc quintâ Excommunicatione?

S. Ligatur, vi: *Bonæ. Filliuc. & alios.*

QUÆSTIO XXXVI.

*De ſequentibus Excommunicationibus
Bullæ Cœnæ.*

Vicar. **R**ecenſe ſequentes quinque ExcoꝻnicationes in Bulla Cœnæ contentas.

S. ExcoꝻnicantur I. *Falſarij litterarum Apoſtolicarum, vel ſigillorum, aut*
pe-